

GÖTEBORGS UNIVERSITET
Statsvetenskapliga Institutionen

Moderaternas jämställdhetsresa?

- En studie om moderaternas förändrade jämställdhetspolitik.

Kandidatuppsats i
Statsvetenskap
HT 2011
Författarnamn: Johanna Mikaelsson
Handledare: Lena Wägnerud
Antal ord: 9289

Abstract

Följande studie behandlar Moderaternas jämställdhetspolitik i syfte att undersöka om det hos partiet skett ideologiska förändringar. Jämställdhetspolitiken studeras genom att undersöka hur jämställdhet problematiseras samt vilka mål och strategier gällande jämställdhet som diskuteras i motioner och propositioner lagda av partiet under de tre senaste mandatperioderna.

Studien genomförs genom kvalitativ metod i form av idéanalys och analys-schemat har utarbetats ur två motstående feministiska idéinriktningar, radikalfeminism och liberalfeminism. Förändringar och graden av hur djupgående de är mäts i relation till idéinriktningarna genom ett för studien utarbetat analys-schema.

Resultat som framkommit är att det skett en retorisk förändring hos partiet gällande hur de problematiserar jämställdhet. Förändringen har främst skett i hur partiet förhåller sig till dimensionerna individ eller kollektiv och offentlig eller privat sfär. Inom dessa dimensioner går det att utläsa en ideologisk förskjutning från liberalfeminism mot ett radikalfeministiskt håll. Förändringen kan dock inte bedömas som djupgående då partiet genomgående under den undersökta perioden diskuterar samma liberalfeministiskt karakteriserade strategier och åtgärder. Förändringen framstår tydligast 2003 vilket går att relatera till Marie Demkers hypoteser om ideologiska förändringar hos partier. Studiens resultat indikerar att Moderaterna problematiserar frågor som de innan haft lågt fokus på ett nytt sätt vilket kan gälla även på andra politikområden än jämställdhetsområdet.

Nyckelord: Moderaterna, feminism, ideologisk förändring, jämställdhet, omprofilering.

Innehållsförteckning

1. Inledning.....	1
1.1. Från Moderaterna till Nya Moderaterna.....	1
1.2. Problemformulering och Syfte	2
1.3. Disposition.....	3
1.4. Avgränsningar.....	3
2. Varför förändras partier?	4
3. Metod.....	4
3.1. Metodval	4
3.2. Validitet och Reliabilitet	5
3.3. Material	5
4. Uppbyggande av analyschema	6
4.1. Liberalfeminism.....	6
4.2. Radikalfeminism	7
4.3. Samhälls- och nyttomaximering eller makt och kön - Jämställdhet ur aspekter av resurs, rättvisa eller intresse.....	8
4.4. Analyschema.....	9
5. Resultatredovisning.....	10
5.1.1998–2002 Jämställdhet- individens frihet till lika möjligheter.....	10
5.2 Jämställdhet genom individens fria val	11
5.2. Nyckelresonemang 1998-2002.....	12
5.3. 2002-2006.....	12
5.4. Grund för kommande reformer	15
5.5. Nyckelresonemang för perioden 2002-2006.....	16
5.6. 2006-2010.....	17
5.7. Jämställdhetssatsning och reformer.....	17
5.8. Jämställdhetsintegrering- Jämställdhetsmål på alla nivåer	18
5.9. Delmål för jämställdhetspolitiken	19
5.10. Nyckelresonemang	21
6. Slutsatser.....	22
6.1. Har det skett en förändring?	22
6.2. Kollektiv eller individ	22
6.3. Offentlig eller privat sfär	22

6.4. Rättvisa, resurs eller intresse	23
6.5. Hur djupgående är förändringen?	23
6.6. Förslag till vidare forskning	24
7. Källhänvisning.....	25
8. Bilaga 1	1
8.1. Material och analyschema 1998-2002.....	1
8.2. Material och analyschema 2002-2006.....	1
8.3. Material och analyschema 2006-2010.....	2

1. Inledning

1.1. Från Moderaterna till Nya Moderaterna

Efter att Moderaterna förlorat valet 2002 tillträdde Fredrik Reinfeldt som ny partiledare och Nya Moderaterna lanserades på partistämman i Örebro 2005. Partiet sa sig nu ha nytt fokus på arbete och välfärd och presenterar sig som det breda valet vilka tar ansvar inom alla delar av politiken, även de delar som de tidigare inte haft bredare fokus på. Ett sådant exempel på politikområde är jämställdhet. Nya Moderaterna i samarbete med resterande partier i alliansarbetet säger sig ha gjort den största svenska satsningen på jämställdhet. När Fredrik Reinfeldt höll sitt jultal 2011 lyfte han just jämställdhet som en av de frågor som partiet fokuserar och satsar på.

Moderaterna beskriver på partiets hemsida sig själva som vår tids arbetarparti. Detta i mening att de tar ansvar för Sverige genom att föra politik som främst driver människor till att arbeta. Detta görs genom skattelättnader vilka gör det lönsamt för människor att arbeta, i synnerhet för de som tjänar minst, vilket de menar gynnar speciellt kvinnor inom låglöneyrken.

Moderaterna beskriver sig på sin hemsida som ett parti med en förenad konservativ samhällssyn med liberala idéer. Partiets ideologiska fokus ligger vid behovet av kontinuitet, individens valfrihet och på ett öppet samhälle.

Följande studie behandlar Moderaternas politik över tid i syfte att undersöka om det skett ideologiska förändringar hos partiet och hur djupgående eventuella förändringar är. Partiet säger sig själva ha förändrats på så sätt att de har mer fokus på områden som välfärd och social rättvisa än tidigare, men vad visar en systematisk undersökning av moderaternas politik? Finns det någon grund för de påståenden partiet själv gör om sin förändring? Om det går att finna förändringar inom jämställdhetsområdet så kan det vara en indikator på att förändringen även skett inom andra områden som moderaterna tidigare haft begränsad fokus på, vilket kan öppna upp för diskussion och motivera för vidare forskning på ämnet.

En konkret indikator på att det hos partiet kan ha skett en förändring på jämställdhetsområdet är den ökning som skett gällande partiets kvinnorepresentation i riksdagen. Efter valet 2002 går det att se en ökning av andelen kvinnor bland moderata riksdagsledamöter. 2002 valdes 40 procent kvinnor, 2006 var andelen 43 procent. Efter senaste valet 2010 blev andelen moderata riksdagsledamöter 47 procent kvinnor.

Moderaterna har tidigare haft lägst kvinnorepresentation och har varit det parti med mest individorienterad syn. Det framgår av Lenita Freidenvalls avhandling "Vägen till varannan damernas" -kvinnorepresentationen inom riksdagspartierna från 1970 talet och framåt. Nedan

följer Freidenvalls beskrivning av Moderaternas politiska utveckling på området mellan åren 1987-2002.

Moderaterna hade under den studerade perioden inga rekommendationer för varvade listor utan ville istället utarbeta en handlingsplan mot allmänna mål som syftade till att öka kvinnorepresentationen. Partiets kvinnoförbund tog också avstånd från kvotering. Däremot tog de ställning för att kvinnors representation inom partiet var viktig utifrån demokratiska rättigheter. Ett annat motiv som man inom partiet var eniga om var att färre kvinnor kunde tänkas rösta på partiet då kvinnorepresentation var låg. Åtgärder för att öka representationen av kvinnor skulle ske genom attitydförändringar riktade till individen i syfte att ändra beteende. Det kunde handla om exempelvis aktioner i syfte att öka kvinnors politiska självförtroende för att kvinnor i högre grad skulle våga ställa upp i nomineringsprocesser. Utbildning och mentorskap var därför det bästa sättet att få partilistor med kompetenta kvinnor och män (Freidenvall:2006 s. 155-158).

Avhandlingen visar att moderaterna före 2002 haft mindre aktiv politik för att främja jämställdhet och kvinnorepresentation än övriga riksdagspartier. Partiets liberala idéer om kompetens och valfrihet har prioriterats framför mer progressiva strategier för att främja jämställdhet, så som till exempel positiv särbehandling. Dock har kvinnorepresentation kraftigt ökat i de två senaste valen, vilket kan vara en indikator på ett förändrat tankesätt hos partiet. Följande studie fokuserar på eventuella ideologiska förskjutningar hos Moderaterna. Studien utförs genom en systematisk undersökning av partiets jämställdhetspolitik under tidsperioden 1998-2010. Jämställdhetspolitiken fungerar i studien som ett exempel på Nya Moderaternas politik och motiveras utifrån att jämställdhetspolitik tidigare inte varit ett av partiets fokusområden. Förändringar inom just jämställdhetsområdet kan vara ett tecken på att dessa genomsyrar även andra områden av moderaternas politik. Valet av politikområde motiveras också utifrån den ökning som skett av kvinnliga representanter inom partiet vilket kan vara en indikator på en förändrad jämställdhetssyn hos partiet.

1.2. Problemformulering och Syfte

Det övergripande syftet med studien är att undersöka om det skett ideologiska förändringar hos Moderaterna samt hur djupgående eventuella förändringar är.

Genom att undersöka propositioner och motioner som behandlar partiets jämställdhetspolitik studeras hur partiet problematiserar och betraktar behovet av jämställdhetsinsatser. Likaså studeras jämställdhetsmål som partiet formulerat samt hur de diskuterar och föreslår strategier och åtgärder. Studien omfattar tidsperioden 1998-2010 som delas in i tre perioder, 1998-2002,

2002-2006 och 2006-2010 i syfte att kunna fastställa när en eventuell förändring sker. I studien ligger teoribegreppen liberalfeminism och radikalfeminism som teoretisk grund för att kunna relatera eventuella ideologiska förändringar.

Studien avser därmed att besvara följande frågeställningar:

- Har det hos moderaterna skett en ideologisk förändring?
- Hur djupgående kan förändringen sägas vara?

De resultat som framkommer öppnar upp för diskussion om och när förändringar skett.

Resultat som kan relateras till Marie Demkers hypoteser om partiets ideologiska förändringar.

1.3. Disposition

Uppsatsen inleds med en översikt över moderaternas politiska inriktning de senaste årtiondena. I inledningskapitlet presenteras också syfte, frågeställningar och avgränsningar. Kapitel 2 ger en överblick av varför partier förändras. Metodologiska överväganden och material presenteras i kapitel 3. I kapitel 4 presenteras uppbyggandet av analys-schemat. I kapitel 4 presenteras även de övergripande teoretiska utgångspunkterna i form av liberalfeminism och socialistisk radikalfeminism samt utgångspunkter ur feministisk teori som ligger till grund för analys-schemat. Slutligen redovisas och analyseras materialet utifrån de tidsperioder som undersöks i kapitel 5 vilket sedan leder fram till slutsatserna av studien som finns i kapitel 6.

1.4. Avgränsningar

Studien undersöker om det skett en förändring hos Moderaterna genom att se till jämställdhetspolitiken som ett exempel på partiets politik under den tid som undersöks. Den betydande delen av uppsatsarbetet har handlat om att utarbeta ett analys-schema genom vilket det går att fastställa en eventuell förändring. Detta har lett till att jag inte haft möjlighet att fördjupa mig i förklaringar till en eventuell förändring. Studien är därför av beskrivande slag. Vägval som studien ställts inför är hur förändringen ska undersökas. Den kan antingen studeras över tid eller genom jämförelse med andra partier. Den kan också undersökas på en retorisk nivå. Med retorisk nivå avses här hur moderaterna i sina politiska förslag beskriver och problematiserar behov av jämställdhetsinsatser och mål. Ett alternativ är att studera genomförda politiska förslag.

För att resultatet ska kunna analyseras på en djupare nivå så har undersökningen avgränsats till hur Moderaterna över tre tidsperioder på en retorisk nivå ser på jämställdhet.

Indelningen och valet av tidsperioderna motiveras ur två aspekter, dels utifrån den ökning av kvinnliga representanter som skett 2002 och framåt, dels och främst utifrån den förändring av partiprofilen partiet själv säger sig ha gjort efter valet 2002. För enkelhetens skull har

tidsperioderna delats in efter mandatperioder. Den första perioden fungerar som en slags referenspunkt för hur partiet sett på jämställdhet innan profiländringen.

Materialet analyseras på retorisk nivå då jag bedömer att de förslag och problematiseringar som görs i materialet synliggör moderaternas ideologiska inriktning. Studien syftar till att identifiera en förändring för att senare möjliggöra för vidare forskning och analys av förändringen.

2. Varför förändras partier?

Marie Demker lyfter fram möjliga förklaringar till ideologiska förändringar hos partier i sin avhandling "I nationens intresse". Förändringar kan förklaras utifrån yttre faktorer men kan också uppkomma inifrån partiet. Yttre faktorer kan vara väljarkåren men också övriga partier med vilka de konkurrerar. Partiets förmåga att vinna väljarstöd avgör ideologiska förändringar. Partierna avväger mellan trovärdighet och sökande efter folkligt stöd i konkurrensen med de andra partierna. Begäret av regeringsmakt avgör hur mycket partierna är redo att förändras ideologiskt. Väljare, vallagar och partisystem anses vara mätbara faktorer för hur omgivningen påverkar partier. Partiet kan även påverkas från insidan genom organisatoriska förändringar eller nytt ledarskap. Tre hypoteser för förändring framställs:

1. en partiideologisk förändring sker till följd av sviktande väljarstöd,
2. en förändring sker till följd av nya partibildningar eller nya valsystem eller
3. en förändring sker till följd av organisatoriska förändringar eller nytt ledarskap

(Demker: 1993 s.80-81).

Nedanstående studie kommer inte att pröva de olika hypoteserna. Däremot är Demkers forskning relevant då hennes hypoteser om partiers förändringar återspeglas hos moderaterna. Det går att anta att partiets om-profilering var en följd av deras dåliga valresultat 2002. Att profilera om sig var ett sätt att söka högre väljarstöd. De har dessutom efter valet 2002 valt nytt ledarskap. En del av omprofileringen syns i ett ökat fokus på jämställdhetspolitik och ökad kvinnorepresentation i partiet. Intresset i min studie är att undersöka om det skett reell ideologisk förskjutning och hur djupgående den eventuella förändringen är.

3. Metod

3.1. Metodval

Studien utförs genom kvalitativ metod i form av idéanalys. För att kunna fastställa om en eventuell förändring ägt rum används dimensioner byggda på ideologiska feministiska

inriktningar och feministisk teori. För att kunna bedöma förändringarna så görs det i relation till en övergripande dimension inom vilken liberalfeminism ställs mot radikalfeminism. Den politik som kan utläsas från materialet relateras till tre underliggande dimensioner byggda på feministisk teori om:

- kollektiv eller individ,
- offentlig eller privat sfär samt
- resurs och rättvisa eller intresse.

Förändringarna undersöks genom att studera motioner och propositioner och utifrån hur partiet på en retorisk nivå i dessa beskriver och problematiserar behovet av jämställdhetsinsatser och mål, samt vilka strategier och åtgärder de diskuterar.

För att utforma ett analysredskap har jag valt ovanstående dimensioner som är varandras extremer. Alternativet är att använda sig av idealtyper där forskaren utformar en extremversion av en ideologisk ståndpunkt i syfte att tydliggöra och klassificera idéer. (Beckman:2005 s.28-29) I studien används dimensioner då intresset ligger i att se en ideologisk förändring hos en aktör inom dimensionen av två feministiska motpoler.

2.2. Validitet och Reliabilitet

Den största utmaningen studien ställts inför är utformandet av analys-schemat i vilket materialet analyserats. För att uppnå god validitet har analys-schemat utarbetats utifrån teorier på övergripande nivå gällande feministisk diskussion om jämställdhet. För att på bästa sätt identifiera och framförallt avgöra hur djupgående förändringarna kan sägas vara har det varit viktigt att se till vilka begrepp och ordval som partiet använder sig av. Än viktigare har varit att kunna uttolka om partiets resonemang underbygger dessa ordval. Uttolkningen har gjorts utifrån de teoretiska ramverk som legat till grund för analys-schemat. För att tydliggöra hur partiet kan positioneras i relation till de ideologiska teorierna har det varit viktigt att finna indikatorer som uttrycker motsatsförhållanden och som samtidigt konkretiserar de två övergripande dimensionerna. Då studien är tolkande och bedömande så har det varit viktigt att jag strikt hållit mig till det analys-schema som redovisats och att jag reflekterat och varit medveten om min förförståelse och vilken relation jag har till texterna som analyserats, samt reflekterat över räckvidden i förklaringsfaktorerna. (Esaiasson, m.fl.:2007 s.249-253).

2.3. Material

Studien behandlar motioner och propositioner producerade under den undersökta perioden samt kompletterande information från moderaternas hemsida. Genom att se till motioner och propositioner samt information från partiets hemsida belyses partiets jämställdhetssyn och möjliga förändringar i syn och politik rörande jämställdhet. Fördelen med materialet är att

samtligt material är offentligt och lättillgängligt. Det valda materialet är också representativt för partiets politik inom området då det representerar konkreta förslag, förändringar och lösningar partierna önskar se inom jämställdhetspolitiken.

Problemet med materialurvalet är främst att de propositioner som undersöks i den sista tidsperioden är kompromissprodukter avallianssamarbetet. Dock ser jag dem som relevanta då de är de dokument i vilka partiernas ståndpunkter ytterst uttrycks. Om de problematiseringar och lösningsförslag som uttrycks i tidigare tidsperioder är fortsatt synliga i propositionerna så går det att anta att moderaterna har haft stort inflytande på utformandet av politiken och att detta lyser igenom i propositionerna. Tanken är också att eventuella kompromisser partiet gjort gällande politiken som uttrycks i propositionerna blir synlig genom textbearbetning av de jämställdhetspolitiska visioner moderaterna uttrycker på sin hemsida.

3. Uppbyggande av analyschema

De teoretiska utgångspunkterna för analysen utgår från Lena Gemzöes bok "Feminism" där Gemzöe behandlar feminismens ideologiska inriktningar och utveckling samt från Lenita Freidenvalls avhandling "Vägen till varannan damernas". De teoretiska utgångspunkterna syftar till att bygga upp det analyschema som materialet ordnas och analyseras under. Gemzöe redogör för olika idéinriktningar inom feministisk ideologi. I denna studie kallas inriktningarna Radikalfeminism och Liberalfeminism. Det som i studien kallas Radikalfeminism kallas av Gemzöe för socialistisk radikalfeminism, dock beskriver Gemzöe hur namnet kan vara missvisande och hur inriktningen av andra forskare kallas radikalfeminism eller modern feminism och bygger på den konstruktivistiska syn på kön som accepteras av de flesta akademiska feminister idag (Gemzöe:2000 s. 73).

Följande teoretiska ramverk används för att sortera och analysera materialet på en övergripande teoretisk nivå för att förstå hur två motpoler inom feministiska idéinriktningar ramar in problematik och lösningar kring jämställdhet som de olika idéinriktningarna identifierar.

4.1. Liberalfeminism

Liberalfeminismen springer ur kampen för grundläggande fri och rättigheter. Mary Wollenstonecraft, Ellen Key och Fredrika Bremer är samtliga tidiga feministiska tänkare som menade att kampen för grundläggande fri och rättigheter även skulle inkludera kvinnor. Ellen Key och Fredrika Bremer menade i olika grad att kvinnan som komplement till mannen gjorde det relevant för kvinnor att delta och finnas representerade i den offentliga sfären, motiverat utifrån aspekten att kvinnans erfarenheter och skillnader från mannen gjorde henne

viktig i det politiska livet. De och andra inom tidig liberalfeministisk tradition menar att orättvisor och förtryck av kvinnor har sin grund i att kvinnor varit utestängda från det offentliga och politiska livet. Att kvinnor tidigare varit utestängda från det politiska livet är en följd av idén att kvinnor är mindre förnuftiga än män och förnuftet är den egenskap som liberalismen menar utmärker människan. Dessa orättvisor upprätthålls vidare genom för kvinnor missgynnande lagar och ekonomiska strukturer. Därför bör kvinnor vara deltagande och representerade i politiken för att kunna förändra dessa, de demokratiska rättigheterna är kvinnors redskap till jämställdhet (Gemzöe: 2002 s. 37-42). Liberalfeminismen faller inom den politisk/ ekonomiska sfären där man menar att diskriminering av kvinnor grundar sig i att kvinnor tidigare varit utestängda från utbildning och en tradition av arbete vilket gör att de fortsatt blivit utestängda eller diskriminerade från statusyrken som i hög grad påverkar samhället. Modern liberalfeminism brukar hävda att en lösning är att underlätta för kvinnor i karriären så att de inte hämmas av den privata sfären genom exempelvis avdragsgill hemhjälp. Liberalfeminismen uppmärksammar också kulturell nedvärdering av kvinnor i aspekten av att idén om att kvinnan skulle besitta mindre förnuft än mannen hänger kvar i fördomar och föreställningar om den kvinnliga kompetensen (Gemzöe: 2002 s. 78-79). Nyckelord inom liberalfeminismen som jag tagit fasta på i utformandet av mitt analyschema är: Demokratiska fri och rättigheter för kvinnor som individer, jämställdhet genom åtgärder inom offentlig sfär samt rättvisa och kvinnor som resurs.

3.2. Radikalfeminism

Modern radikalfeminism bygger på marxistisk/ socialistisk feminism och klassisk radikalfeminism. Marxistisk feminism liksom liberalfeminism fokuserar på förklaringar till kvinnors underordning inom den offentliga sfären. Liberalfeminismen gör det genom att se till kvinnors tillgång och plats inom yrkesliv, politik och rättssystem och marxistisk feminism gör det genom att se till kvinnors lönearbete och ekonomiska förhållanden. Deras lösningar skiljer sig radikalt men de ser båda kärnan till den kvinnliga underordningen inom den offentliga sfären. Den moderna radikalfeminismen till skillnad från liberalfeminismen menar att kvinnor är möjliga att exploatera dubbelt, detta gäller främst kvinnor i arbetarklassen inom vilken kvinnor har lågavlönade yrken och samtidigt bär ansvaret för den privata sfären. Kvinnor i arbetarklassen kan inte köpa sig fria från arbetet i hemmet och har ofta sämre arbetsvillkor än män inom traditionella arbetaryrken. Radikalfeminismen tar fasta på denna dubbla exploatering men menar att den manifesteras genom löneskillnader mellan kvinnor och män inom alla yrkesgrupper och alla klasser. De menar vidare att det också finns ett ”osynligt glastak” som hindrar kvinnor att nå höga yrkespositioner.

Radikalfeminismen kritiserar uppdelningen mellan offentlig och privat sfär och myntade begreppet ”det privata är politiskt” och fokuserar på orättvisor inom den privata sfären (Gemzöe:2002 s. 76-77). Radikalfeminismen fokuserar på kvinnan som det underordnade könet och den struktur av kvinnoförtryck som är kopplat till könet. Radikalfeminismen menar att ett samhällssystem byggt runt patriarkatet, det vill säga mäns makt över kvinnor, upprätthåller förtryck och mannens dominans över kvinnan. Patriarkatet genomsyrar alla delar av samhället och är så inbitet att det är osynligt. Flickor och pojkar inskolas i olika könsroller enligt patriarkatets ideologi och fortsätter generera och upprätthålla den osynliga maktordning i vilken patriarkatets idéer om kvinnans underlägsenhet accepteras av både kvinnor och män. Våld och hot om våld mot kvinnor hjälper till att upprätthålla patriarkatets ideologi där kontroll av kvinnans sexualitet och kropp är patriarkatets främsta medel. Radikalfeminismen ser inte kvinnor som komplement till mannen utan vill omvärdera och hylla kvinnan och ge kvinnliga egenskaper status istället för att eftersträva de egenskaper som är högst värderade och som ger status bland män. Radikalfeminismen ifrågasätter även särhållningen mellan könen. Den moderna radikalfeminismen har kombinerat analysen av offentlig och privat sfär då en uppdelning av sfärerna inte motsvarar verkligheten eftersom arbete och politik pågår även i den offentliga sfären samtidigt som synen på känsloliv och sexualitet avspeglas i den offentliga sfären. Vidare upprätthåller denna särhållning av sfärerna också särhållningen av kvinnor och män där män förknippas med den offentliga sfären och kvinnan med den privata där det offentliga värderas högre än den privata sfären. Den moderna radikalfeminismen uppmärksammar förtryck inom den politisk/ekonomiska sfären och i den privata sfären, genom kulturell nedvärdering av kvinnor och genom sexuellt våld. Könshierarkin yttrar sig inom och genom samtliga dessa sfärer samtidigt som förtryck inom både offentlig och privat sfär tillsammans upprätthåller könshierarkin (Gemzöe:2006 s.78-79). Nyckelord inom radikalfeminismen som ligger till grund för analysens schemat är: Kvinnor som kollektiv utifrån social konstruktion av kön, privat sfär är politisk samt i patriarkala strukturer kan inte kvinnors intressen tillvaratas.

3.3. Samhälls- och nyttomaximering eller makt och kön - Jämställdhet ur aspekter av resurs, rättvisa eller intresse.

Med utgångspunkt i ovanstående feministiska ideologier och konkretiserade nyckelbegrepp kompletteras dessa begrepp utifrån Freidenvalls avhandling Vägen till varannan damernas. Freidenvall utgår från feministisk teori om kvinnorepresentation byggd på Drude Dahlerup och Helga Hernes indelning av tre huvudargument för kvinnorepresentation.

Rättviseargument baseras på en individorienterad syn på demokratiska rättigheter. Män har

inte har rätt att monopolisera politiken då det är en fråga om rättvisa. Kvinnor bör vara representerade då de utgör hälften av befolkningen. Detta gör att det är en demokratifråga att folkviljan speglas.

Resursargument tar hänsyn till socioekonomiska faktorer och bygger på en gemenskap och samhällsnyttomaximerande utgångspunkt samt en komplementär och kollektivistisk syn på kön. Då kvinnor kan ha kunskap och erfarenhet som inte män har och har mer kunskap inom den privata sfären, så kan kvinnor bidra med och hjälpa till att belysa problem som män inte ser.

Slutligen intresseargument som bygger på maktperspektiv och på en kollektivistisk syn på kön då kvinnor har skilda sociala villkor än män och kan därför ha skilda intressen som i vissa fall kan stå i konflikt med männens intressen. Det är därför viktigt att kvinnor finns representerade inom politiken för att belysa och besluta om dessa intressen. I annat fall riskeras dessa intressen att aldrig komma upp på den politiska agendan och i de fall de gör det inte kan beslutas om av enbart män (då männens intressen står i motsättning till kvinnornas). (Freidenvall:2006 s.32-34).

Följande analyschema har utarbetas utifrån Gemzöe och Freidenvall.

3.4. Analyschema

Materialet analyseras och förstås utifrån följande analyschema och struktureras utifrån mandatperioderna 1998-2002, 2002-2006 och 2006-2010. Det första steget är att tolka och värdera materialet till de underliggande dimensionerna vilka har utformats som en konkretisering i relation till den övergripande dimensionen. Ett summerande steg är att placera partiets syn på jämställdhet inom den övergripande dimensionen liberalfeminism och radikalfeminism. Materialet ordnas och presenteras i slutsatserna utifrån dimensionerna och tidsperioderna för att få en överblick över hur partiet rör sig inom de olika dimensionerna och om förändringar sker mer eller mindre inom någon eller några av dem. En schematisk överblick ges i bilaga 1.

Avseende de olika mandatperioderna	Liberalfeminism-----Radikalfeminism		
	Kollektiv eller individ	Privat eller offentlig sfär	Resurs och rättvisa eller intresse
Hur moderaterna på en retorisk nivå beskriver och problematiserar behoven av jämställdhetsinsatser och jämställdhetsmål.			
Hur moderaterna på en retorisk nivå diskuterar strategier och förslag till			

5. Resultatredovisning

5.1.1998–2002 Jämställdhet- individens frihet till lika möjligheter

Hösten 1998 lade moderaterna motionen ”Modern jämställdhetspolitik” som ett svar på den socialdemokratiska regeringens jämställdhetspolitik. I motionen problematiseras jämställdhet utifrån aspekten att jämställdhet är en fråga om rättvisa då alla individer ska ha samma möjligheter i livet och samma rätt och frihet att göra alla val. *”Verklig jämställdhet handlar om att alla skall ges samma möjligheter i livet. Det handlar primärt om rättvisa mellan individer, och inte mellan kön.”* Politikens roll är att möjliggöra, uppmuntra och synliggöra för jämställdhet genom diskussion och genom vad som då kallas mainstreaming där jämställdhet bör integreras inom alla politikområden på ett naturligt sätt och inte politisk detaljstyrning, vilket anses kontraproduktiva då de betraktas som hastiga lösningar vilka förhindrar jämställdhet att bli en naturligt integrerad del av politiken.

”Den moderna jämställdhetspolitiken inriktas på att lösa de problem som svenska kvinnor i stor utsträckning brottas med idag. Vi vill göra det möjligt att räcka till i vardagen - att få bättre förutsättningar att kunna kombinera familjelivet och skötseln av hemmet med förvärvsarbetet. Vi vill också göra det möjligt för alla dem, som för närvarande är inlåsta i de monopol som den offentliga sektorn i praktiken har på starkt kvinnodominerade verksamhetsområden, att få en arbetsmarknad i ordets rätta bemärkelse.”

Moderaterna menar att genom dåvarande regerings politik skapas ett omvänt beroende och en falsk jämställdhet då höga skatter och offentlig sektor tvingar in människor i bidragsberoende. Framst kvinnor påverkas i hög utsträckning då de ofta arbetar inom lågavlönade yrken förlagda inom offentlig sektor vilket gör att beroendet av mannen förskjuts till ett beroende av staten. Offentlig sektor ses därför som en kvinnofälla. Storleken på den offentliga sektorn gör arbetena inom den olönsam, opålitlig och otrygg vilket gör att kvinnor i högre grad deltidsarbetar och tar huvudansvar för hem och barn.

Beroendet upprätthålls genom offentliga monopol vilka förhindrar kvinnors företagsamhet inom de områden de till stor del verkar i. Kvinnligt företagande och företagande i allmänhet bör uppmuntras genom skattelättnader för hushållsnära tjänster och genom att öppna upp monopol och tillåta privata alternativ inom vård, skola och omsorg.

Det skulle också ge kvinnor fler möjligheter och skapa flexibilitet i deras vardag samt möjliggöra för kvinnor att ta sig ut på arbetsmarknaden och skapa egna arbetstider som går ihop med barnomsorg.

I motionen kritiseras skuldbeläggande och tanken om män som förtryckare och kvinnor som det svagare könet mellan vilka det förs en könskamp. ”Det oroar oss att regeringen tyckts anamma den radikalfeministiska hållningen, som utgår från könskampsperspektivet.”(Motion 1998/99:A807)

5.2 Jämställdhet genom individens fria val

Under samma period pekar moderaterna på att kvinnor och män utför olika typ av arbete i hemmet och kvinnans del ökar ytterligare i samband med barnafödande. Kvinnor tillbringar också mer tid med barnen även när barnen är äldre. De går oftare ner i arbetstid och tar ut större del av föräldradigheten än män då inkomstskillnaden i familjen påverkas mindre av kvinnans nerdragna arbetstid än av mannens.

Partiets lösning är att familjen själva ska kunna utforma sin vardag och barnomsorg och själva kunna välja jämställdhet ”Med begreppet ”välja jämställdhet” menar vi att de politiska besluten ska underlätta för individerna, ensamt eller i samförstånd med make/maka/sambo/särbo, att kunna styra sin egen vardag och kombinera arbete med familj och fritid efter egna önskemål, och att inget i de system vi bygger gemensamt hindrar detta”.

Moderaterna anser att de föräldrar som engagerar sig i sina barn gör ett samhällsnyttigt arbete. Vilket förmodligen handlar om att stanna hemma med barnen eftersom samma motion ogillande nämner uttalande från dåvarande partiledare för socialdemokraterna och statsminister Göran Persson gällande kvinnors roll som ”hemmamammor” som ett problem. Politiken ska inte styra familjers val och partiet menar att höga skatter verkar tvingande då familjer inte kan klara sig på en lön, vilket försvårar för de familjer där en av föräldrarna vill vara hemma med barnen.

Vidare anser partiet att barnomsorgen är dyr och oflexibel ”Möjligheterna till alternativ i barnomsorgen är en förutsättning för jämställdhet. Om kvinnor skall kunna bli fullt ut konkurrenskraftiga på arbetsmarknaden krävs både individuella arbetstider och flexibla barn- omsorgstider. Den kvinna som alltid måste springa från arbetet i sådan tid att hon hinner till daghemmet innan det stänger, får problem att avancera i jobbet.”

Moderaterna förespråkar vårdnadsbidrag och skatteavdrag oavsett hur familjen väljer att vårda sina barn (hemma eller genom kommunal eller privat barnomsorg) för att öka valfriheten och sänka samhällskostnaden samt för att göra kvinnors tider flexiblare utan fasta ”hämtningstider”. Vidare kritiserar utformningen av föräldraförsäkring med ”pappa månad” som överksam då det är viktigare att familjerna själva har makt att bestämma över föräldradigheten och anpassa efter sina egna villkor, behov och förutsättningar.

Hushållsnära tjänster menar partiet skulle underlätta för familjer och ge dem mer tid för sina barn. De menar att ROT-avdraget premierar mäns arbete och att samma avdrag inte finns för hushållsnära tjänster, vilket ses som ett uttryck för nedvärdering av kvinnors arbete.

Moderaterna vill därför se en skattereduktion på 50 % för hushållsnära tjänster vilket skulle möjliggöra för fler familjer ur olika klasser att utnyttja hushållsnära tjänster och på så sätt spara tid och kraft.

Motionen belyser att flickor och pojkar har olika inlärningsprocesser vilka det är nödvändigt för politiken att vara medveten om för att göra utbildningen anpassad efter både flickor och pojkar då dåvarande utformning gynnar pojkar. Politiken ska dock inte tvinga in könen i olika yrkesval utan möjliggöra för fria val och likvärdig utbildning för könen. Att kvinnor faller bort ju högre upp i universitetsvärlden de kommer beskriver moderaterna som ett problem. Problemet förklaras dels utifrån att kvinnor föder barn, dels utifrån manliga strukturer och favoriseringar. Dock anser moderaterna att positiv särbehandling är kontraproduktiv och cementerar bilden av kvinnors lägre kompetens. Det riskerar också att diskussionen om de bakomliggande faktorerna till ojämn könsfördelning kan ”sopas under mattan”. Kompetens ska gå före kvotering och långsiktiga lösningar föredras framför politisk styrning för att komma åt problemets kärna. (Motion 1998/99:A802, motion 1999/2000:A1).

2001 lade moderaterna en motion där det märks en viss förändring i deras resonemang, vilken blir än tydligare nästa period. Fokus läggs nu i större utsträckning vid kulturell omvärdering för att individer själva ska ha rätt att göra val oberoende förväntningar på dem utifrån kön.

”Det är en fråga om rättvisa att ingen skall särbehandlas negativt på grund av sitt kön eller av andra orsaker. All form av diskriminering och generalisering måste motverkas. Människor har rätt att betraktas som individer och inte som delar av en viss grupp som godtyckligt tillskrivs vissa egenskaper.” Problematikeringen av jämställdhet ligger fortfarande på hur politisk detaljstyrning förhindrar jämställdhet. Partiet menar fortsättningsvis att jämställdhet uppnås genom frihet (Motion 2001/02:A228).

5.2. Nyckelresonemang 1998-2002

Partiet kritiserar idéer om könskamp och kollektivering av kön. Offentlig sektor skapar och upprätthåller jämställdhetsproblem. Kvinnor begränsas inom den offentliga sektorn, vilket betraktas av moderaterna som ett kunskaps- och erfarenhetsslöseri. Individen har rätt till sina fri- och rättigheter och denna rätt ska inte inskränkas av kön. Vill inte ha detaljstyrning i privat sfär. Privatisering av offentlig sektor och skattesänkningar bedöms ge jämställdhetseffekter.

5.3. 2002-2006

Moderaternas jämställdhetspolitik under denna period präglas av en retorisk ambivalens.

I en motion från 2003 är den språkliga förändringen tydlig. Motionen lyfter fram särhållning, kulturell nedvärdering och begränsningar kvinnor drabbas av till följd av sortering av kvinnligt och manligt, vilket inskränker deras frihet och möjlighet att verka som individer. De

menar vidare att särhållningen och föreställningarna om könen reproduceras och upprätthålls genom det dåvarande politiska systemet. Partiet menar att det finns en fara i att belysa skillnader och orättvisor mellan könen då detta riskeras att cementera dem. *”Kvinnor och män finns i olika sektorer, kvinnor är hänvisade till den offentliga sektorn medan män arbetar inom den privata sektorn. Detta isärhållande förstärker uppfattningen om könen som väsensskilda.”*(Motion 2003/04:A258). Den största skillnaden i partiets resonemang i 2003 års motion ”jämställdhetspolitik” jämfört med tidigare motioner är hur partiet lyfter fram problemets bakomliggande och upprätthållande faktorer genom att tala om genussystemet och särhållning till följd av sociala och kulturella föreställningar om könen där det manliga könet värderas högre än det kvinnliga.

Partiet fokuserar på löneskillnader mellan könen och riktar kritik mot könssegregeringen på arbetsmarknaden. Segregeringen leder till att kvinnor i högre utsträckning tar huvudansvaret för hem och barn, att de tar ut fler sjukdagar och arbetar mer deltid till följd av inkomstskillnaderna mellan könen till männens fördel då kvinnors arbete värderas lägre även inom sektorer som inte domineras av kvinnor. Vidare menar partiet att den offentliga sektorns lönenivå och arbetsvillkor är anpassade på så sätt att kvinnor antas utföra huvuddelen av uppgifterna i hemmet. Det reproducerar könsmönstret och föreställningar om könen och bidrar till att kvinnor fortsatt tar huvudansvar för hem och barn. Likaså sänder det ett budskap om att kvinnor inte klarar sig på en öppen marknad.

Männen åtnjuter också fördelar som inte kommer kvinnor till del. Avregleringar och konkurrens som tillåts inom mansdominerade sektorer tillåts inte inom kvinnodominerade, vilket ytterligare ökar löneskillnader och skillnader i arbetsvillkor och företagsamhet. Motionen menar att det skett en förskjutning från gamla patriarkala traditioner till en passiviserande politik inom vilken framförallt kvinnor stängs in i könsstereotypa mönster som förhindrar familjer och individer att utforma sin egen vardag och tillvaro. Istället tvingas kvinnan in i yrkesarbete och med barn inom statlig och enligt moderaterna oflexibel barnomsorg. *”Varje människa har lika värde och därför skall ha samma rättigheter, skyldigheter och möjligheter. Varken mer eller mindre. För hundra år sedan var det största hindret för kvinnors möjligheter att lyckas i samhället gamla patriarkala traditioner och att kvinnor inte hade samma lagliga rättigheter som män. Nu är det i stället en allomfattande, passiviserande politik som utgör den största kvinnofällan.”* Lösningen är att frigöra kvinnan från man och stat genom samma strategier som tidigare presenterats som exempelvis skattelättnader, upprivna statliga monopol, kvinnlig företagsamhet, flexibel barnomsorg osv. (Motion 2002/03:A315).

Den fortsatta kritiken mot den oflexibla barnomsorgen och de beskattade privata tjänsterna, motiveras utifrån att dessa faktorer gör att kvinnor, enligt partiet slår i "glastaket" och inte når chefsposter. Vidare uttrycks att föräldraförsäkringens utformning signalerar att kvinnor ska vara hemma då den ekonomiska förlusten blir mindre om kvinnan tar ut föräldraförsäkring och då taket för ersättning är för låg. Det politiska systemet reproducerar och upprätthåller genuskontraktet/ könsskillnaderna genom detaljstyrning och höga skatter som genererar bidragsberoende. Enligt partiet måste problemet lösas genom långsiktiga attitydförändringar. (Motion 2003/04:A258).

2003 års motion skrevs till följd av regeringens handlingsplan för mandatperioden "jämt och ständigt" i vilken moderaterna kritiserar regeringen för att "putsas ytan" då planen enligt partiet är verkningslös. Ett exempel på vad moderaterna kallat ytlig politik som lyfts fram är kvotering då moderaterna menar att kvotering ger en falsk bild av jämställdhet samtidigt som metoden inte förändrar eller bryter det bakomliggande och upprätthållande genussystemet. Ytterligare kritik som lyfts mot kvotering är att jämn könsfördelning inte säger något om hur maktförhållanden inom organisationer ser ut.

Kvotering medför, enligt partiet, en konstgjord jämställdhet och nedvärdering av kvinnor ur perspektivet att det finns ett strukturellt genussystem men att kvinnor inte endast är just kvinnor utan mycket mer och har olika erfarenheter och kunskaper och genom kvotering nedvärderas dessa andra kvalitéer. *"Att vidta en åtgärd som kvotering innebär att synen på män och kvinnor som tillhörande var sitt könskollektiv förstärks. Då cementeras uppfattningar om könsroller och om fundamentala skillnader mellan män och kvinnor. Målet borde ju i stället vara att ifrågasätta dessa attityder. Kvotering är ett steg bort från strävan att se människan först och att könstillhörigheten ska vara irrelevant."*(Motion 2003/04 A1).

Partiets utopi tolkas som ett samhälle där individen är i centrum och där kön är sekundärt. Utopin kan uppnås genom likhet inför lagen och genom slut på positiv och negativ särbehandling. Samtliga individer har samma möjligheter att förverkliga sina drömmar efter eget huvud då alla har samma värde och samma rättigheter, skyldigheter och möjligheter. Politikens uppgift är att möjliggöra individens fria livsval. Frihet ger jämställdhet och enda sättet att nå utopin är genom långsiktiga attitydförändringar. *"Vi vill att vad vi uppfattar vara "manligt" och "kvinnligt" avslöjas som de sociala roller de ofta är. Det är inte främst biologin som socialt gör oss till män och kvinnor, det är våra kulturella normer. De normer för "kvinnlighet" och "manlighet" som finns i vårt samhälle i dag är ett av de största hoten mot varje individs frihet att fritt välja hur han eller hon vill leva sitt liv."* (Motion 2003/04:A258).

2004 läggs en motion som behandlar ROT avdraget i vilken moderaterna menar att avdraget bör synas ur ett genusperspektiv i vilken kritiken ligger i att ROT vänder sig till och gynnar

branscher som domineras av män. Återigen lyfter de frågan om ett motsvarande skatteavdrag för hushållsnära tjänster vilket skulle gynna kvinnor, dels för att fler skulle ha råd att anställa arbetskraft i hemmet, dels för att en bransch skulle öppnas inom vilken förutsättningar för kvinnlig företagsamhet finns. (Motion 2004/05: sk201).

2005 lägger moderaterna en motion mot regeringens proposition 2005/06: 155 ”Makt att forma samhället och sitt eget liv- nya mål i jämställdhetspolitiken” i vilken moderaterna återigen kritiserar den socialdemokratiska regeringens jämställdhetspolitiska problematiseringar och lösningar för att vara verkningslösa. Argumentet byggs på att Sverige fått kritik av EG domstolen för en könssegregerad arbetsmarknad med löneskillnader mellan könen. Moderaterna kritiserar utredningen som socialdemokraternas skrivelse bygger på, ”Makt att forma samhället och sitt eget liv”. De anser att utredningen förbiser individuella och privata lösningar och på så sätt signalera att individen är ansvarslös i de strukturer som missgynnar kvinnor. De anser också att utredningen kollektiverar kvinnor som grupp. Moderaterna har fortsatt fokus vid individens frihet, frihet från att tillskrivas egenskaper utifrån kön, att alla individer ”vill och kan”. Frihet och självständighet är jämställdhet, frihet från både man och stat, men också från att tillskrivas etiketter som det svaga könet och från att bli kollektiverade utifrån sitt kön. (Motion 2005/06:A4)

5.4.Grund för kommande reformer

I 2005 års skrivelse mot regeringens proposition använder sig inte längre partiet av samma begrepp av radikalfeministiska slag som funnits i de tre tidigare motionerna, enda gången strukturella och patriarkala strukturer nämns är i samband med att motionen problematiserar hedersvåld och att våldet då skulle vara kulturellt betingat. *”Det finns en rad områden där kvinnor och flickor upplever diskriminering som kan beskrivas såsom strukturell eller kulturell. Ett exempel är unga kvinnor som lever i s.k. hederskulturer och vars frihet i allmänhet och sexualitet i synnerhet är kontrollerad av hierarkiska, ofta patriarkala normer”* Motionen beskriver hur kvinnor blir behandlade till följd av föråldrad kvinnosyn inom olika kulturer och grupper, tvångs gifte, våld osv. De menar vidare att dålig kvinnosyn också finns bland etniskt svenska ungdomar där tjejer får utstå glåpord. Partiet lyfter att unga flickor mår dåligt i stor utsträckning till följd av höga förväntningar på dem inom ungdomskulturen och då framförallt till följd av utseendefixering och förväntningar på att de ska prestera.

Moderaterna menar vidare att lagstiftning inte når alla rum, därför bör det föras diskussion om moral och etik som åtgärd mot kvinnosynen i skolor för långsiktiga attitydförändringar. Motionen tar upp samma problematik som tidigare. Det går dock att urskilja formuleringen om den strategi som alliansen infört sedan de blev valda samt de politiska reformer av

jämställdhetspolitiken som de genomfört under de senaste mandatperioderna. Det handlar om reformer som skattesänkningar för medel- och låginkomsttagare för att skapa ekonomiskt oberoende från staten. Det handlar också om att avveckla monopolen och hjälpa vårdpersonal att starta eget. Dessutom om att sänka skatten för företag, om nystartsjobb, skattereducering för att anställa de som stått utanför arbetsmarknaden en längre tid (vilket de menar gynnar främst kvinnor), avdrag för hushållsnära tjänster, kvinnligt entreprenörskap samt jämställdhetsbonus. Motionen behandlar också att partiet vill höja taket i föräldraförsäkringen för att uppmuntra för högre löntagare att ta ut föräldraförsäkring, vilket skulle möjliggöra för fler familjer att själva utforma föräldraledigheten. Motionen föreslår också kommunala vårdnadsbidrag för yngre barn (1-3 år) som tas om hand om i hemmet. Motionen kritiserar regeringens förslag om en särskild myndighet för jämställdhet och skriver vidare att de istället ser en lagstiftning mot diskriminering som inkluderar kön samt att diskrimineringsombudsmännen slås ihop. I motionen är partiet tydligare med att de tror att marknadslösningar kommer att gynna även jämställdheten.

”Vi tror att mer marknadsekonomi kan råda bot på de ökande förmögenhetsklyftorna mellan svenska män och kvinnor. Vi tror att om fler människor, främst kvinnor, arbetar i stället för att vara beroende av bidrag, kommer fattigdomsfällan att brytas och inkomstskillnaderna att minska. Vi tror att en mer ändamålsenlig föräldraförsäkring och bättre möjligheter att dra av på skatten för arbetande kvinnor skulle stimulera männen att ta mer ansvar hemma då barnen är små. Vi tror också att ett starkt rättsväsende är den bästa vägen att freda kvinnors – och mäns – frid och frihet.”

I samma motion nämner partiet strategin jämställdhetsintegrering som i 1998 års motion nämndes som ”mainstreaming”. Jämställdhetsintegrering har varit alliansens linje under följande år i regeringsställning och förklaras närmare under nästa tidsperiod. (Motion 2005/06:sk496).

5.5. Nyckelresonemang för perioden 2002-2006

Under den här perioden anser moderaterna att offentlig sfär genererar och upprätthåller orättvisor mellan könen, men samtidigt erkänns bakomliggande och strukturella strukturer, vilka drabbar kvinnor som kollektiv. De erkänner att orättvisor manifesteras och reproduceras också i den privata sfären, så som exempelvis förväntningar på könstraditionella val. Partiet fokuserar dock fortfarande på strategier som går genom individen och dess möjligheter till fria val. Enligt partiet är det därför problematiskt med kollektiveringar av grupper utifrån kön, såväl utifrån offentlig som privat sfär. Strategier som diskuteras är liberala lösningar som konkurrens, företagande och öppna marknader.

5.6. 2006-2010

Moderaterna har under perioden tillsammans med folkpartiet, centerpartiet och kristdemokraterna vunnit valet och infört en rad reformer på jämställdhetsområdet. De propositioner som studeras är en kompromissprodukt vilket genererar viss svårighet i att urskilja den moderata politiken, min bedömning är dock att moderaterna i hög grad påverkat alliansens jämställdhetspolitik då jämställdhet problematiseras på liknande sätt som i de motioner moderaterna ensamt lagt fram, de lösningar och åtgärder som föreslagits i tidigare material är också de reformer som införts efter regeringsskiftet 2006.

5.7. Jämställdhetssatsning och reformer

Alliansen skriver 2009 att de mellan 2007-2010 tillfört 1,6 miljarder kronor till jämställdhetspolitiken varav stor del av summan lagts för att bekämpa våld mot kvinnor. Resurserna har fördelats mellan insatser som syftar till att främja jämställdhetsmålen genom exempelvis forskning och kunskapsutveckling (skrivelse 2009/10:234).

Regeringen har även infört en jämställdhetsbonus vilken syftar till att uppmuntra föräldrar att dela föräldraledigheten jämställt och tillfaller den vårdnadshavare (generellt kvinnan) som tagit ut störst del av föräldraledigheten i form av skattereduktion för varje dag som den andra vårdnadshavaren (generellt mannen) tagit ut föräldraledighet. Vidare menas att jämställdhetsbonusen kommer stärka kvinnors situation inom både familj och arbetsmarknad, samt stärka och möjliggöra för män att ta ut mer föräldraförsäkring. *”Jämställdhetsbonusen har dubbla syften på så sätt att den ska främja jämställdhet såväl när det gäller föräldraledighet som deltagande i arbetslivet.” Fördelningen mellan betalt och obetalt arbete jämnas ut, bl.a. genom jämställdhetsbonus och skattereduktion för hushållsarbete.” (Proposition 2007/08:93).”*

Regeringen har också infört jobbskatteavdrag vilket de menar gynnar framförallt kvinnor med låglöneyrken då skatteavdraget är utformat så att de som tjänar minst får mer pengar över och på ett sätt så att båda föräldrar uppmuntras ta ut föräldraledighet för att få ut två skatteavdrag istället för ett. (skrivelse 2008/09:198)

Alliansen införde även det avdrag för hushållsnära tjänster (RUT avdraget) som de nämnt i samtliga av de tidigare motionerna och samt införde en ny lag (diskrimineringslagen) och ny myndighet (diskrimineringsombudsmannen) i syfte att minska alla slags diskriminering på arbetsmarknaden. Även en barnomsorgspeng som tillfaller den barnomsorg föräldrarna själva väljer infördes. (skrivelse 2008/09:198).

I en handlingsplan för alliansen publicerad på nya moderaternas hemsida beskrivs de reformer regeringen gjort och regeringens jämställdhetspolitik. Handlingsplanen syftar till att ge en överskådlig sammanfattning av alliansens jämställdhetspolitik under tiden de varit i

regeringsställning. I handlingsplanen lyfter de fram att de tagit ett helhetsgrepp om jämställdhetsproblematiken genom stora jämställdhetsåtgärder på framförallt utbildning och kunskap om jämställdhet samt genom reformer som RUT, jämställdhetsbonus och ökade resurser för att uppmuntra kvinnors entreprenörsanda.

I handlingsplanen förekommer vissa begrepp som hierarki, systematisk exkludering och maktmonopol ” Vi förväntar oss nu av näringslivet att de på allvar tar intryck av den breda kritik som riktas mot det arbetssätt som befäst männens ekonomiska maktmonopol. Den systematiska exkluderingen av kvinnor är en samhällsekonomisk förlust.”

Alliansen säger sig i handlingsplanen fortfarande vara kritiska till kvotering. De lägger istället vikt vid krav på kompetensredovisning och redovisning gällande könsfördelning från bolagsstyrelser, från vilka ska eftersträvas jämställd könsfördelning.

Handlingsplanen lyfter också problematiken i skolan i aspekten av könsroller och könsbundna studieval, samt det råa klimatet tjejer möter skolan. Åtgärder som lyfts fram är utbildning av personal i skolor, förskolor och kommuner.

Alliansen beskriver i handlingsplanen att de har ett särskilt fokus på mäns våld mot kvinnor. Åtgärder riktas mot förövarna, i syfte att förebygga och utreda varför vissa män begår brott mot kvinnor men också för att långtgående förändra attityder kring kvinnor och våld.

Förslag om höjda straffvärden lyfts som en konkret möjlig åtgärd dock ligger fokus vid forskning och utbildning av personal som kommer i kontakt med brottsoffer och stöd till kvinnojourer (Alliansens handlingsplan för jämställdhetspolitiken).

5.8. Jämställdhetsintegrering- Jämställdhetsmål på alla nivåer

Jämställdhetsintegrering beskrivs som alliansens huvudsakliga strategi för jämställdhet. Syftet med strategin är att jämställdhetsmål integreras inom alla politikområden. Genomförandet av strategin görs inom ramen för andra politikområden och integreras i alla led av beslutsprocesser. Resultat av strategin redovisas i varje politikområdes egna resultatredovisningar.

Respektive myndigheter, departement, kommun och landsting har ansvar för att jämställdhetskriterier tas hänsyn till i deras arbete. Jämställdhetsministerns uppgift är att samordna och driva på arbetet med strategin samtidigt som varje statsråd, myndighet och samhällsorgan ansvarar för att målen uppfylls.

Förhoppningen och förväntningar på jämställdhetsintegrering är att jämställdhetsmål blir en naturlig del inom samtliga politikområden och nivåer i samhället. De särskilda åtgärder som ska ge snabbare effekt är goda exempel ”ett antal strategiskt utvalda myndigheter går före och utgör goda och lärande exempel på hur ett strategiskt utvecklingsarbete med jämställdhetsintegrering kan bedrivas”.

”Jämställdhetsintegrering kompletterat med särskilda åtgärder kommer även i fortsättningen att vara regeringens strategi för att uppnå det jämställdhetspolitiska målet och de fyra delmål som vägleder regeringens politik: jämn fördelning av makt och inflytande, ekonomisk jämställdhet, jämn fördelning av det obetalda hem- och omsorgsarbetet och att mäns våld mot kvinnor ska upphöra”. (Skrivelse 2011/12:3).

5.9.Delmål för jämställdhetspolitiken

Fyra delmål för jämställdhetspolitiken formuleras i regeringens handlingsplan för en jämställd arbetsmarknad och näringsliv. Fokus ligger vid jämställdhetsintegrering. Delmålen beskrivs i alliansens handlingsplan för jämställd arbetsmarknad som:

”Jämn fördelning av makt, kvinnor och män ska ha samma möjligheter att vara aktiva medborgare och att forma villkoren för beslutsfattandet. Ekonomisk jämställdhet, kvinnor och män ska ha samma villkor och möjligheter i fråga om utbildning och betalt arbete som ger självständighet livet ut. Jämn fördelning av det obetalda hem och omsorgsarbetet, kvinnor och män ska ta samma ansvar för det obetalda hem och omsorgsarbetet och ha möjlighet att ge och få samma omsorg på lika villkor. Mäns våld mot kvinnor ska upphöra, Kvinnor och män, flickor och pojkar ska ha samma rätt och möjlighet till kroppslig integritet. Jämställdhetspolitiken syftar dels till att motverka och förändra system som konserverar fördelningen av makt och resurser mellan könen på en samhällelig nivå, dels att skapa möjligheter för kvinnor och män att ha samma makt och möjlighet att påverka sin livssituation”

Moderaterna menar att jämställdhet på arbetsmarknaden är viktig ur ekonomisk aspekt då kvinnor och mäns kompetens tillvaratas och främjas på en jämställd arbetsmarknad.

Partiet lyfter fram problem med könssegregation på arbetsmarknaden, löne- och löneutvecklingsskillnader mellan kvinnor och män och hur de förknippas med olika sfärer.

Kvinnor med den privata och män med den offentliga. Motionen lyfter här också att

”Traditionella föreställningar om vad kvinnor och män är lämpade för bidrar till strukturer och värderingar som missgynnar och diskriminerar. Att det finns en könsuppdelning på arbetsmarknaden och i näringslivet gör att individer påverkas av stereotypa föreställningar om kön och arbete när de ska välja framtid. Könsuppdelningen försämrar bl.a. matchning av kompetens, begränsar fria val och bidrar till lönegapet mellan kvinnor och män.”

Det beskrivs som problematiskt med traditionellt könsbundna studieval då dessa upprätthåller könssegregationen. Skrivelsen menar att om fler kvinnor sökte sig till mansdominerade sektorer så skulle löneskillnaderna minska då manssektorerna har bättre lönespridning.

Samtidigt skulle fler män söka sig till kvinnodominerade sektorer. För att minska könsbundna studieval ska kunskap om jämställdhet spridas i skola och högskola. *”För att bryta förlegade könsmonster i samhället och minska könsuppdelningen på arbetsmarknaden och i näringslivet måste jämställdhetsarbetet genomsyra hela utbildningsväsendet, från förskolan till högre utbildning. Skolan ska bidra till att motverka stereotypa föreställningar om kön och kompetens. Valen till gymnasieskolan bör vara aktiva och*

medvetna eftersom de i hög grad styr senare utbildningsval.” En delegation med uppdrag att undersöka och utveckla kunskap och sprida denna i skolor om jämställdhet och genus syftar till att minska könsbundna studieval och i förlängningen minska segregationen på arbetsmarknaden. De belyser återigen att det är problematiskt att kvinnor trots sin övervikt inom universitet/högskolan faller bort ju längre upp i hierarkin inom universitet/högskolevärlden de kommer. Trots att utbildningsnivån är högre bland kvinnor så har män generellt högre lön och innehar högre positioner. En återkommande lösning som moderaterna och alliansen ser är ett ökat kvinnligt företagande ur flera aspekter. Dels för att kvinnor i högre grad deltidsarbetar i brist på heltidstjänster, dels för att minska löneskillnaderna, dels för att kvinnor inte ska ”fastna” i offentlig sektor och dels för att tillvarata kvinnlig kompetens. Dock startar kvinnor inte företag i samma utsträckning som män beroende på faktorer som att kvinnor verkar i mindre lukrativa branscher än män, ofta har sämre tillgång till kapital, är mindre benägna att ta stora lån och *”att rådande värderingar och normer påverkar tillgången till kapital m.m.”*

Lösningar alliansen ser är utbildningar i vilka entreprenörskap löper som en röd tråd för att uppmuntra kvinnligt företagande samt satsningar på forskning om företagande och på att underlätta för företagande genom skattelättnader. Därför har regeringen utsett 880 ambassadörer vars uppgift är att uppmuntra flickor och kvinnor till att se företagande som ett alternativ. De har även tillsatt en teknikdelegation vilken ska uppmuntra kvinnor att intressera sig för matematik, teknik, kommunikationsvetenskap och naturvetenskap. *”Mot denna bakgrund och med hänsyn till den ojämna könsfördelningen i företagsstocken har regeringen bedömt att det finns behov av särskilda åtgärder för att främja kvinnors företagande. Till exempel behövs ökad kunskap om kvinnors företagande som kan användas för att förbättra förutsättningarna för kvinnor att starta, driva och utveckla företag för att säkerställa träffsäkerheten i olika policyåtgärder. Det är även av central betydelse att politik för fler och växande företag baseras på en ökad förståelse av de faktorer som påverkar beslutet att starta eget.”* (skrivelse 2008/09:198)

På Moderaternas hemsida framhåller de att de uppmuntrar kvinnligt företagande. Då främst inom vård, omsorg och skola för att öka antalet aktörer inom välfärden för att kvinnor ska ha en bredare och öppnare arbetsmarknad inom den sektor de är mest verksamma i. (Nya moderaternas hemsida/vår politik/jämställdhet).

Ännu en bidragande faktor moderaterna lyfter fram som förklaring till den könssegregerade arbetsmarknaden är att kvinnor deltidsarbetar i högre utsträckning än män när barnen är små. En förklaring moderaterna ser till att kvinnor generellt fortsätter utföra majoriteten av hemarbetet även när de arbetar heltid är att de känner press att fortsätta utföra samma (hem)arbete som de utför under tiden de deltidsarbetat och/eller varit föräldralediga. De

menar att detta får negativa konsekvenser på både samhälls- och individnivå då arbetsgivare kan vara mer benägna att anställa män än kvinnor i fertil ålder då förväntningar på kvinnors huvudansvar för hem och barn påverkar möjlighet till anställning, lön och karriär oberoende vilka val enskilda kvinnor gör. Kvinnor tar även hand om anhöriga i högre utsträckning och sjukskriver sig oftare än män vilket gör dem oattraktiva på arbetsmarknaden. Minskat bidragssystem tror moderaterna ska sätta press på människor att arbeta heltid och då också på arbetsgivare att erbjuda heltidstjänster.

Regeringen anser vidare att det är angeläget att andelen kvinnor på chefspositioner och i styrelser ökas, i såväl statligt ägda bolag och myndigheter som privata företag, för att få ökad tillväxt och främja Sveriges utveckling.”(Skrivelse 2008/09:198).

Moderaterna har tidigare varit tydliga med sitt motstånd mot kvotering. På sin hemsida beskriver de att de främst vill att bolagen kompetensredovisar styrelse, valberedning, och chefsposter i sina årsredovisningar för att se hur bolagen tillvaratar kvinnlig och manlig kompetens, dock säger de sig överväga kvotering i det fall bolagen inte förbättrat könsbalansen innan 2014 (Nya Moderaternas hemsida/ jämställdhet/ frågor och svar).

I en skrivelse från 2007 beskriver regeringen problematiken med våld mot kvinnor och sin handelsplan i syfte att hantera problemet som de beskriver som ett av sina fokusområden inom jämställdhetspolitiken. *”Mäns våld mot kvinnor är ett omfattande problem som berör hela samhället, såväl kvinnor som män. Ytterst är det en fråga om jämställdhet och kvinnors fulla åtnjutande av mänskliga rättigheter som gäller för alla.”*

De pekar på att resurser läggs främst på utbildning och information till de samhällsorgan som arbetar med problemet så som socialstyrelsen, rättsväsendet och frivilliga organisationer som kvinnojourer. Frågan anser de viktig då hot om våld eller våld mot kvinnor inskränker de mänskliga rättigheterna och då framförallt individens rätt till kroppslig integritet. Höjda straffskalor och förlängda preskriptionstider är ett betänkande som regeringen menar skulle vara effektivt och signalera allvaret i brotten. *”Någon generell reform av lagstiftningen när det gäller brott som innefattar allvarliga former av fysiska kränkningar har dock inte gjorts. Enligt regeringens uppfattning finns det skäl för att en skärpt syn på sådan brottslighet markeras vid straffmätningen.”* (Skrivelse 2007/08:39).

5.10. Nyckelresonemang

Under denna period koncentreras Moderaternas problematiseringar och förslag till åtgärder på ekonomisk särhållning och orättvisa. De bedömer att det finns strukturer och könsmonster som upprätthåller orättvisor kopplade till arbete, företagande och yrkespositioner. Strategiskt fokus ligger i strategier som syftar till att upplösa dessa. Partiet resonerar också om att det är

problematiskt att kvinnor utför majoriteten av arbetet inom privat sfär, vilket påverkas av de ekonomiskt orättvisa strukturerna men också upprätthåller de samma. Andra fokus är på mäns våld mot kvinnor och att det pågår i den privata sfären till följd av kulturella föreställningar om kön. De åtgärder som partiet föreslår ligger inom offentlig sfär genom lagstiftning, utbildning, behandling och forskning. De föreslår även medel till civilsamhälle att handskas med problemet. Partiets huvudstrategi är jämställdhetsintegrering. Trots att de tidigare avvisat kvotering så finns det nu med som ett hot i fall förbättringar inte sker på frivillig väg.

6. Slutsatser

6.1. Har det skett en förändring?

6.2. Kollektiv eller individ

Under den första perioden 1998-2002 har moderaterna huvudsakligen ett individperspektiv. Deras utgångspunkt är att genom frihet och självbestämmande nås ökad jämställdhet. Kollektiviseringar bör undvikas, politiken ska inte anta hur familjesammansättningar och förutsättningar ser ut och heller inte skuldbelägga en grupp (män) för att förtrycka en annan (kvinnor).

Perioden 2002-2006 är för moderaterna en ambivalent period. Deras fokus ligger vid individens rättigheter och möjligheter för frihet som ses som vägen till jämställdhet. Dock erkänns och problematiseras strukturellt förtryck som drabbar kvinnor som grupp just till följd av deras kön. I de två motioner som lades 2003 belyser och ger partiet ett erkännande till bakomliggande och upprätthållande strukturer inom vilka kvinnor som grupp nedvärderas. I 2005 års motion upphör den retoriken om bakomliggande faktorer och de är tydliga med att de inte vill se kvinnor som en grupp utan individer. Vidare anser de att det är orättvist att kollektivisera kvinnor vilket gör dem till det ”svagare könet”.

Under perioden 2006-2010 ligger moderaternas fokus på jämställdhet genom jämställdhetsintegrering. Syftet med jämställdhetsintegreringen är att komma tillrätta med bakomliggande strukturer genom att uppmuntra långtgående attityd förändringar. En tolkning är att målet är kollektivt i den mening att det syftar till att förändra strukturer i samhället dock genom en strategi som utgår från individens val och ansvar att agera på ett sådant sätt att strukturerna upphör.

6.3. Offentlig eller privat sfär

Under perioden 1998-2002 fokuserar moderaterna på den offentliga sektorn som de menar skapat och upprätthåller bristande jämställdhet. Orättvisa lagar och system upprätthåller ojämställdhet mellan könen. Moderaterna menar att den socialdemokratiska regeringen och

deras politik stänger in kvinnor i en ”kvinnofälla” och att privat och offentlig sfär bör särhållas och därför bör ingen detaljstyrning i privat sfär ske. Familjer ska själva kunna utforma barnomsorg, föräldraledighet och hemarbete.

Perioden 2002-2006 syns ett för moderaterna nytt fokus vid könsroller vilka de belyser reproduceras och manifesteras inom både privat och offentlig sfär. Fokus ligger fortfarande på offentlig sektor och stat som upprätthållare av bristande jämställdhet men samtidigt belyser de kulturella faktorer som speglas i hur partiet lyfter fram problematik inom både offentlig sfär och hur kvinnor och män agerar inom privat sfär. Könsmönstren speglas inom båda sfärer och partiet belyser det som problematiskt.

Mellan 2006-2010 fokuserar moderaterna återigen på hur politikens uppgift är att uppmuntra och möjliggöra för individer själva att göra jämställda val, inte genom styrning i den privata sfären. Exempel på uppmuntrande åtgärder inom den offentliga sfären är jämställdhetsbonusen, i stället för åtgärder inom den privata sfären som exempelvis öronmärkta pappamånader.

6.4. Rättvisa, resurs eller intresse

Perioden 1998-2002 präglas av argument ur rättvisa och resurs. Jämställdhet ses som en rättvisefråga baserat på liberala idéer om fri och rättigheter för individen Även resursargument används. Att slopa det offentliga monopolet och att öppna marknaden för hushållsnära tjänster bedöms möjliggöra kvinnors företagsamhet inom områden de har erfarenheter och kunskaper i högre grad än män. Det gynnar därmed samhället.

Både för perioden 2002-2006 och 2006-2010 använder sig moderaterna fortsatt av resurs- och rättviseargument. Kvinnor ska enligt partiet få styra sin egen arbetsmarknad (vård, skola och omsorg) då de har kunskap och erfarenhet från denna. Rättviseargument fokuseras kring individens rätt till frihet och möjlighet att själv ha möjligheter att välja utan att hindras av begränsningar kopplat till kön.

6.5. Hur djupgående är förändringen?

Sett till hur moderaterna problematiserar jämställdhet 1998 så sker det en påtaglig förändring 2003 i synen på behovet av ökade jämställdhetsinsatser. Det går då att utläsa en retorisk vändning i form av nya begrepp som kan karaktäriseras som radikalfeministiska och ett resonemang som understödjer de för moderaterna nya begreppen. Förskjutningen från liberalfeminism mot radikalfeminism begränsas dock till moderaternas sätt att problematisera bakgrunden till och målen med jämställdhet.

Däremot är det svårt att uttolka en förändring i hur partiet ser på strategi och åtgärder/ lösningar. Under den studerade perioden är strategierna och lösningarna fortsatt

liberalfeministiska. Exempel på att förändringen är kopplad till problematisering av jämställdhet är deras retoriska erkännande av strukturella förklaringar till kvinnors underordning och att de politiska jämställdhetsmålen är att förändra dessa strukturer. Till skillnad från radikalfeministisk strategi så håller moderaterna fast vid vad som kan kategoriseras som liberalfeministiska åtgärder. Det rör sig om åtgärder som syftar till att uppmuntra, inte styra individen till att själv ta ansvar för jämställda val. En slutsats av detta är att förändringen är främst på ett retoriskt plan snarare än på ett ideologiskt djupgående plan. För att kunna betrakta förändringen som djupgående borde den ha avspeglats i såväl deras resonemang om behov och mål för jämställdhet som i strategier och åtgärder. Förändring i retorik och problematiseringar syns tydligast i de motioner som producerades år 2003, i form av nya sätt att problematisera jämställdhet. Dessa syns även i efterföljande motioner. Den ideologiska förändringen (om än på ett ytligt plan) kan relateras till Demkers hypoteser om partiets förändring då Moderaterna under 2003 gjorde en medveten omprofilering till följd av ett dåligt val 2002 samt valde en ny partiledare. Moderaternas förändrade sätt att problematisera jämställdhet är ett exempel på hur de säger sig ha nytt fokus inom områden som de tidigare inte fokuserat. Andra tänkbara områden är social rättvisa och välfärd. Även inom dessa områden kan tänkas att partiet problematiserar på ett förändrat sätt även om strategier och mål ligger närmare partiets traditionella ideologiska utgångspunkter.

6.6. Förslag till vidare forskning

Resultatet ger en viss indikation på att det är intressant att undersöka andra politikområden eller vidare testa Demkers hypoteser. Moderaternas genomförda reformer och strategier för jämställdhet skulle också vara intressant att studera och då framförallt jämställdhetsintegrering.

7. Källhänvisning

Litteratur

Beckman, Ludvig (2005) ”Grundbok i idéanalys” Stockholm, Santénius förlag.

Demker, Marie (1993) ”I nationens intresse – Gaullismens partiideologi 1947-1990”. Nerenius & Santénius förlag.

Esaiasson, Peter, Giljam, Mikael, Oscarsson, Henrik och Wägnerud, Lena (2007) ”Metodpraktikan”, Stockholm, Nordstedts juridik

Freidenvall, Lenita (2006) ”Vägen till varannan damernas- Om kvinnorepresentation, kvotering och kandidaturval i svensk politik 1970-2002” Doktorsavhandling i statsvetenskap vid Stockholms Universitet.

Gemzöe, Lena (2002) ”Feminism” Stockholm, Bilda förlag.

Offentligt tryck

Motion 1998/99:A802 Modern jämställdhetspolitik, partimotion, moderaterna, Stockholm.

Motion 1999/2000:A1 med anledning av skr. 1999/2000:24 Jämställdhetspolitiken inför 2000-talet, enskild motion, moderaterna, Stockholm.

Motion 2001/02:A228 Jämställdhet, kommittémotion, moderaterna, Stockholm.

Motion 2002/03:A315 Jämställdhet, enskild motion, moderaterna, Stockholm.

Motion 2003/04:A258 Jämställdhetspolitik, kommittémotion, moderaterna, Stockholm.

Motion 2003/04:A1 med anledning av skr. 2002/03:140 Jämt och ständigt - Regeringens jämställdhetspolitik med handlingsplan för mandatperioden, enskild motion, moderaterna, Stockholm.

Motion 2004/05:Sk201 Ett jämställt ROT-avdrag, enskild motion, moderaterna, Stockholm.

Motion 2005/06:Sk496 Jämställdhetspolitik, partimotion, moderaterna, Stockholm.

Motion 2005/06:A4 med anledning av prop. 2005/06:155 Makt att forma samhället och sitt eget liv – nya mål i jämställdhetspolitiken, kommittémotion, moderaterna, Stockholm.

Proposition 2007/08:93 Jämställdhetsbonus - familjepolitisk reform, regeringen, Stockholm.

Skrivelse 2007/08:39 Handlingsplan för att bekämpa mäns våld mot kvinnor, hedersrelaterat våld och förtryck samt våld i samkönade relationer, regeringen, Stockholm

Skrivelse 2008/09:198 En jämställd arbetsmarknad - regeringens strategi för jämställdhet på arbetsmarknaden och i näringslivet, regeringen, Stockholm.

Skrivelse 2009/10:234 Redovisning av den särskilda jämställdhetssatsningen, regeringen, Stockholm.

Skrivelse 2011/12:3 Jämställdhetspolitikens inriktning 2011-2014, regeringen, Stockholm.

Nya moderaternas hemsida/vår politik/jämställdhet

Hemsidor

Handlingsplan från alliansens arbetsgrupp för jämställdhet 2010-05-21. ”Allians för jämställdhet”.
Nya moderaternas hemsida

8. Bilaga 1

8.1. Analysschema 1998-2002

Avseende mandatperioderna 1998-2002	Liberalfeminism-----Radikalfeminism		
	Kollektiv eller individ	Privat eller offentlig sfär	Resurs och rättvisa eller intresse
Hur moderaterna på en retorisk nivå beskriver och problematiserar behoven av jämställdhetsinsatser och jämställdhetsmål.	Kritik mot idéer om könskamp. Människors ska inte kollektiviseras till följd av kön. Liberalfeministiskt	Offentlig sektor skapar och upprätthåller jämställdhetsproblem. Liberalfeministiskt	Individen har rätt till frihet och denna rätt ska inte inskränkas till följd av kön. Kvinnor begränsas inom den offentliga sektorn, vilket betraktas av moderaterna som ett kunskaps- och erfarenhetsslöseri. Liberalfeministiskt
Hur moderaterna på en retorisk nivå diskuterar strategier och förslag till åtgärder.	Utbildning för att långsiktigt ändra attityder. Liberalfeministiskt	Ingen detaljstyrning i privat sfär. Privatisering av offentlig sektor och skattesänkningar bedöms ge jämställdhetseffekter. Liberalfeministiskt.	Samhällsnyttmaximerande strategi. Kvinnors erfarenheter är en resurs som bättre tillvaratas på öppen marknad. Liberalfeministiskt.

8.2. Analysschema 2002-2006

Avseende mandatperioderna 2002-2006	Liberalfeminism-----Radikalfeminism		
	Kollektiv eller individ	Privat eller offentlig sfär	Resurs och rättvisa eller intresse
Hur moderaterna på en retorisk nivå beskriver och problematiserar behoven av jämställdhetsinsatser och jämställdhetsmål.	2003 erkänns strukturella orättvisor som drabbar kvinnor som grupp. Radikalfeministiskt 2005 tas avstånd från att kollektivisera kvinnor då det sätter en etikett på gruppen kvinnor som det	2003 könsroller bedöms reproduceras och manifesteras inom offentlig och privat sfär. Radikalfeministiskt 2003 fortfarande bedöms orättvisor upprätthållas av offentlig sektor Liberalfeministiskt	Individen har rätt till frihet och denna rätt ska inte inskränkas till följd av kön. Kvinnor begränsas inom den offentliga sektorn, vilket betraktas av moderaterna som ett kunskaps- och erfarenhetsslöseri. Liberalfeministiskt

	svagare könet. Liberalfeministiskt		
Hur moderaterna på en retorisk nivå diskuterar strategier och förslag till åtgärder.	Lösningar genom långsiktiga attitydförändringar. Vägen till jämställdhet går genom individens fria val Liberalfeministiskt	Ingen detaljstyrning i privat sfär. Valfrihet ger jämställdhet. Privatisering av offentlig sektor och skattesänkningar bedöms ge jämställdhetseffekter. Liberalfeministiskt.	Samhällsnyttomaximerande strategi. Kvinnors erfarenheter är en resurs som bättre tillvaratas på öppen marknad. Liberalfeministiskt.

8.3. Analysschema 2006-2010

Avseende mandatperioderna 2006-2010	Liberalfeminism-----Radikalfeminism		
	Kollektiv eller individ	Privat eller offentlig sfär	Resurs och rättvisa eller intresse
Hur moderaterna på en retorisk nivå beskriver och problematiserar behoven av jämställdhetsinsatser och jämställdhetsmål.	Erkänner strukturella orättvisor som drabbar kvinnor som grupp. Stereotyper och könsmönster vilka begränsar kvinnor Radikalfeministiskt	Problematisering av att kvinnor utför majoriteten av arbetet inom privat sfär. Fokus på ekonomisk särhållning vilket påverkar privat och offentlig sfär Fokus på mäns våld mot kvinnor. Radikalfeministiskt	Individen har rätt till frihet och denna rätt ska inte inskränkas till följd av kön. Kvinnor begränsas inom den offentliga sektorn, vilket betraktas av moderaterna som ett kunskaps- och erfarenhetsslöseri. Liberalfeministiskt
Hur moderaterna på en retorisk nivå diskuterar strategier och förslag till åtgärder.	Jämställdhetsintegrering som utgår från individens val att agera på ett sådant sätt att orättvisa strukturer upphör. Liberalfeministiskt	Ingen detaljstyrning i privat sfär. Jämställdhetsintegrering uppmantra jämställdhet genom skattelättnader. Liberalfeministiskt.	Samhällsnyttomaximerande strategi. Kvinnors erfarenheter är en resurs som bättre tillvaratas på öppen marknad. Liberalfeministiskt. Hot om kvotering radikalfeministiskt

